

Bölüm 12

REKREASYONEL FAALİYET ALANLARINA KATILIMI ENGELLEYEN FAKTÖRLER

Mustafa Can KOÇ¹

GİRİŞ

Zaman kavramı geçmişten günümüze oldukça tartışma konusu olmuş ve net bir tanıma kavuşamamış olmasına rağmen, kesin olarak insan yaşamında geçen sürenin durdurulamadığı, geriye alınamadığı ve devamlı ilerleyen bir kavram olduğunu söyleyebiliriz (Ayar ve Koç 2018). Bu zamanı en iyi şekilde değerlendirmek isteyen insanoğlu hep bir arayış içerisinde. Teknolojik gelişmeler ve kentleşmenin etkisiyle bireylerin inaktif şekilde yaşamlarını sürdürmeleri ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanması amacıyla yoğun iş temposu bunların beraberinde gelen sağlık sorunları, rekreasyona katılımı günden güne önemli kılmaktadır.

Artan nüfus, ulaşım sorunları ve stresli bir yaşamın içerisinde yer alan bireyler rahat bir nefes almak, mutluluk ve huzur bulmak adına bir kaçıştan çok ait olma duygusu ile rekreasyona katılımı önemsemektedirler. Son teknolojik gelişmeleri etkisi ile şehirler de yaşanmaz hale getirmiştir (Er ve ark., 2019). Rekreasyona katılımın temelindeki birçok nedenin yanı sıra bireylerin kendilerini dinleyip yalnız kalmak, doğayı dinlemek ve onu keşfetmek, yeni insanlarla tanışıp yeni arkadaşlar edinmek, fiziksel dayanıklılık ve güç elde etmek ve bunları sürdürmek, sağlıklı ve zinde olmak gibi değişik nedenlerle boş zamanlarını açık alan etkinliklerine katılarak değerlendirmektedirler. Ayrıca macera arayışı ve fiziksel aktivite için, bazıları merak ve huşu arayışı nedeniyle, bazıları doğada eğlenmek ve doğa hakkında bilgi edinmek için ve bazıları da günlük rutinden kaçmak ve yenilenme arayışı nedeniyle de (Köse, 2018; Ayyıldız Durhan, 2019; Driver ve ark., 1991; Driver ve ark., 1996; Lekies ve ark., 2015) rekreasyonel aktivitelere katılmaktadırlar. Dünya genelinde spor bilimlerinde ve rekreasyon alanında yapılan birçok çalışma bu tür faaliyetlerin insanların fiziksel ve psikolojik durumuna olumlu yönde etkisinin olduğunu göstermiştir (Gümüş ve Alay 2017; Toptaş Demirci, 2019; Işık ve ark., 2014; Köse, 2018; Üstün ve Ersoy, 2016: 32), kaldı ki insanların fiziksel ve psikolojik sağlığı için böylesine önemli olan etkinliklere neden katılmadıkları

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi, cankoc_01@hotmail.com

benzer sonuçlar bulmuşlardır. Demirel (2009) yaptığı çalışmada katılımdaki en büyük engel olarak sosyal ortam ve bilgi eksikliğini gördükleri, bunu ise tesis/hizmet/ulaşım ve birey psikolojisi faktörlerinin takip ettiği sonucu elde etmişlerdir. Üstün ve ark. (2017) ise zaman faktörünü en büyük engel olarak ifade ederken, ilgi eksikliğinin en önemsiz etken olduğunu belirtmiştir. Bakıldığında bu araştırmalar yapılan çalışma ile benzerlik ve paralellikler göstermektedir. Bir diğer engel olan arkadaş engeli ise bireylerin bu park ve rekreasyonel faaliyet alanlarına katılımlarında yalnız kalmalarıdır. Arkadaşlarının bu etkinliklere onlarla birlikte katılmamaları bireyleri olumsuz etkilemektedir. Bu gibi etkinliklere arkadaşlarının da katılımı ile kişiler daha çok motive olacak ve bu mekânları daha fazla ziyaret etme isteğine sahip olacakları söylenebilir.

KAYNAKÇA

1. Ayar, H., Koç, M.C. (2018). 1980-2018 Yılları Arası Türkiye'de Rekreasyon Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (S11), 96-107
2. Ayhan, C., Ekinci, N., Yalçın, I., & Yiğit, Ş. (2018). Investigation of Constraints that Occur During Participation in Leisure Activities by High School Students: A Sample of Turkey. *Education Sciences*, 8(2), 86.
3. Ayyıldız Durhan, T . (2019). A Study on the Effect of Personal Values on Leisure Motivation. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 3 (1), 25-38. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/ijrss/issue/46673/455766>.
4. Badia, M., Orgaz, B. M., Verdugo, M. A., Ullan M. A. & Martinez, M. M. (2011). Personal Factors and Perceived Barriers to Participation in Leisure Activities for Young and Adults with Developmental Disabilities. *Research in Developmental Disabilities* (32), 2055-2063.
5. Demirel, M., & Harmandar, D. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846.
6. Driver BL, Manfredo MJ, Tarrant M (1996). Measuring Leisure Motivations: A Meta-Analysis of the Recreation Experience Preference Scales. *Journal of Leisure Research*, 28,188-213.
7. Driver BL, Tinsley H, Manfredo MJ (1991). Results from Two Inventories Designed to Assess the Breadth of the Perceived Psychological Benefits of Leisure, In: B.L. Driver, P.J. Brown, and G.L. Peterson (Eds.), *Benefits of Leisure State College, PA: Venture Publishing, Inc*, pp. 263-286.
8. Emir, E. (2012). Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: üniversite öğrencileri örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
9. Er, Y., Koç, M.C., Demirel, M., Çuhadar, A. (2019). The Meaning of Leisure and Life Satisfaction: The Sample of University Students. *International Journal of Culture and History* ISSN 2332-5518, Vol. 6, No. 2. doi:10.5296/ijch.v6i2.14923
10. Frisby, W. M., & Fenton, J. (1998). Leisure Access: Enhancing Recreation Opportunities for Those Living in Poverty: on Behalf of the Kamloops Women's Action Project. British Columbia Health Research Foundation.
11. Gobster, P. H. (1995). Perception and Use of a Metropolitan Greenway System for Recreation. *Landscape and Urban Planning*, 33, 401-413.
12. Godbey, G. C., Caldwell, L. L., Floyd, M., Payne, L. L. (2005). Contributions of Leisure Studies and Recreation and Park Management Research to the Active Living Agenda. *American Journal of Preventive Medicine*. 28 (2), 150-158.
13. Güler, H, Türkmen, M. (2018). Investigation of the Effects of Leisure Time Constraints of the University Students in Physical Education and Sport Scholls on Their Leisure Time Motivation:

- Bartın University Sample. International Journal of Recreation and Sports Science, 2 (1), 39-52. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/ijrss/issue/41363/490963>.
14. Gümüş, H. (2012). *Fiziksel Aktivite İçin Park ve Rekreasyon Alanlarına Gelen Kullanıcıların mekân Seçimini ve Aktiviteye Katılımını Etkileyen Faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara.
 15. Gümüş, H. (2018). Environmental Sensitivity, Urbanization and Recreational Areas. *Feb-Fresenius Environmental Bulletin*, 8553.
 16. Gümüş, H., & Alay Özgül, S. (2017). Rekreasyon Alanı Kullanımına İlişkin Katılım Engelleri ve Tercih Etkenleri Ölçeklerinin Geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882.
 17. Gümüş, H., Alay, S. (2016). Rekreasyonel Alanların Kullanım Etkenlerinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
 18. Gümüş, H., Honca, A. A., & Cetinkaya, T. (2019). Perceived Social Support in Recreational Activity Participation: A Study on Students. *Higher Education Studies*, 9(1), 151-158.
 19. Güngörmüş, H. A., Yenel, F., Gürbüz, B. (2014). Bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörlerin belirlenmesi: Demografik farklılıklar. *International Journal of Human Sciences*, 11 (1), 373-386
 20. Gürbüz, B. & Henderson K. A. (2014). Leisure activity preferences and constraints: Perspectives from Turkey. *Word Leisure Journal*, 56 (4), 300-316.
 21. Gürbüz, B., Karaküçük, S. & Sarol, H. (2010). *Rekreasyonel aktivitelere katılımın önündeki algılanan engel farklılıklarının incelenmesi*. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 340-343, 10-12 Kasım, Antalya.
 22. Henderson, K. A., Neff, L. J., Sharpe, P. A., Greaney, M. L., Royce, S. W., Ainsworth, B. E. (2001). "It Takes a Village" to promote physical activity: the potential for public park and recreation departments. *Journal of Park and Recreation Administration*. 19(1), 23-41.
 23. Honça, A, Çetinkaya, T. (2017). Perception of Participation Constraints to Recreational Activities: A case of University Students. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 1 (1), 30-37. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/ijrss/issue/32895/363388>.
 24. Howard, D. R., Crompton, J. L. (1984). Who are the Consumers of Public Park and Recreation Services? An Analysis of the Users and Non-users of Three Municipal Leisure Service Organizations. *Journal of Park and Recreation Administration*, 2 (3), 33-48.
 25. Isık, Ö. Gumus, H., Okudan, B., & Yılmaz, M. (2014). Evaluation of The Effects of The Quality of Life Levels Of University Students Upon Their Depression Levels. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 2(5), 836-843.
 26. İskender, A., Avcı, C. & Yaylı, A. (2015). Gençlerin Serbest Zaman Değerlendirme Aracı Olarak Rekreatif Faaliyetlere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*.2 (1), 36-42.
 27. Jackson, E. L., Henderson, K. A. (1995). Gender-based Analysis of Leisure Constraints. *Leisure Sciences*, 17, 31-51.
 28. Johnson, C. Y., Bowker, J. M., Cordell, H. K. (2001). Outdoor Recreation Constraints: An examination of Race, Gender and Rural Dwelling. *Southern Rural Sociology*, 17, 111-133.
 29. Karaküçük S. & Gürbüz B. (2006). "The Reliability and Validity of the Turkish Version of 'Leisure Constraints Questionnaire'". 9th *International Sport Sciences Congress*, Congress Proceedings Book.
 30. Koçak S. (2005). "Perceived Barriers to Exercise Among University Members". *Journal of the International Council for Health Physical Education, Recreation, Spor And Dance* (2005) 34-36.
 31. Koçak, Y., Tukul, U., Tolun, B., Gümüş, H., & Tolukan, E. (2017). Analysis of Expectations and Perceptions of the Customers in Sports and Healthy Life Centers for Service Quality (Sample of Afyonkarahisar Province). *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 38-46.
 32. Köse, B. (2018). Analysis of the Effect of Menstrual Cycle Phases on Aerobic-Anaerobic Capacity and Muscle Strength. *Journal of Education and Training Studies*, 6(8), 23-28.
 33. Köse, B. (2018). Does the Weight of Basketball Shoes Affect Speed and Jumping Performance?. *Physical Education of Students*, 22(6), 316-319.

34. Lekies KS, Yost G, Rode J. (2015). Urban youth's Experiences of Nature: Implications for Outdoor Adventure Recreation. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 9, 1-10.
35. Mowen, A. J., Payne, L. L., Scott, D. (2005). Change and Stability in Park Visitation Constraints revisited. *Leisure Sciences*, 27, 191-204.
36. Okumuş, Y. (2002). Kocaeli İlinde Bulunan, Farklı Sanayi Kuruluşlarında Çalışan Bireylerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Tercihlerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
37. Öz, N. D., & Ardahan, F. (2019). Köyde Rekreasyon Engelleri Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Mediterranean Journal of Humanities*. IX/1/141-151.
38. Özişik Y. (1988). Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreasyon Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara
39. Schroeder, H. W., Anderson, L. M. (1984). Perception of Personal Safety in Urban Recreation sites. *Journal of Leisure Research*, 16 (2), 178-194.
40. Shinew K. J., Floyd M. F. & Parry D. (2004). "Understanding the Relationship Between Race and Leisure Activities and Constraints: Exploringan Alternative Frame Work". *Leisure Sciences*. 181-199.
41. Shores, K. A., Scott, D., Floyd, M. F. (2007). Constraints to Outdoor Recreation: Amultiple Hierarchy Stratification Perspective. *Leisure Sciences*. 29, 227-246.
42. Toptaş Demirci, P. (2019). Recreational Activities for with Disability: School-Aged Children and Adolescents. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 3 (1), 46-57. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/ijr/issue/46673/533037>.
43. Üstün, Ü.D., Ersoy, A. (2016). *Sosyolojik ve Psikolojik Açılardan Rekreasyon. 1. Baskı, Ergün Yayınevi, İstanbul*.
44. Üstün, Ü.D., Ersoy, A., Bişgin, H. (2017). An Investigation on Perceived Constraints of Teachers in Relation to Leisure Activities. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19(2): 157-161. Doi: 10.15314/tsed.301569
45. Yerlisu Lapa, T., Köse E. (2018). Investigation of the Relationship Between Leisure Constraints and Negotiation Strategies: An Exploratory Study, *CBU J Phys Edu Sport Sci* 2018: 13(2).